אמר רבא והוא דכי רהיט לעיקרו מטי, א"ל אביי והא חשכה לו קתני חשכה לביתו אבל לעיקרו של אילן מצי אזיל איכא דאמרי אמר רבא חשכה לו כי מסגי קלי קלי אבל רהיט מטי. רבה ורב יוסף הוו קא אזלי באורחא א"ל רבה לרב יוסף תהא שביתתנו תותי דיקלא דסביל אחוה ואמרי לה תותי דיקלא דפריק מריה מכרגא (ידע ליה מר) א"ל לא ידענא ליה, אמר ליה סמוך עלי דתניא ר' יוסי אומר *אם היו שנים אחד מכיר ואחד שאינו מכיר זה שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר, וזה שמכיר אומר תהא שביתתנו במקום פלוני ולא היא לא תנא ליה *כר' יוסי אלא כי היכי *דליקבל לה מיניה משום דר' יוסי נימוקו עמו: אם אינו מכיר או שאינו בקי וכו': הני אלפים אמה היכן כתיבן דתניא °שבו איש תחתיו אלו ארבע אמות אל יצא איש ממקומו אלו אלפים אמה מנא לן אמר רב חסדא למדנו מקום ממקום ומקום מניסה וניסה מניסה וניסה מגבול וגבול מגבול וגבול מחוץ וחוץ מחוץ דכתיב °ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו' ונילף °מקיר העיר וחוצה אלף אמה דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מחוצה, ומאי נפקא מינה *הא תנא דבי רבי ישמעאל °ושב הכהן °ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא מידי דדמי ליה אבל היכא דאיכא מידי דדמי ליה מדמי ליה ילפינן: אלפים אמה עגולות: ורבי חנינא בן אנטיגנוס מה נפשך אי אית ליה גזירה שוה פיאות כתיבן אי לית ליה גזירה שוה אלפים אמה מנא ליה? לעולם אית ליה גזירה שוה ושאני הכא דאמר קרא °זה יהיה להם מגרשי הערים לזה אתה נותן פיאות ואי אתה נותן פיאות לשובתי שבת ורבנן? תני רב חנניה אומר כזה יהו כל שובתי שבת. א"ר אחא בר יעקב המעביר ד"א ברה"ר אינו חייב עד שמעביר הן ואלכסונן א"ר פפא *בדיק לן רבא: עמד ברשות הרבים גבוה י' ורוחב ד' צריך הן ואלכסונן או לא? ואמרינן ליה לאו היינו דרב חנניה דתניא רב חנניה אומר כזה יהו כל שובתי שבת: וזה הוא שאמרו העני מערב ברגליו. אמר ר' מאיר אנו אין לנו אלא עני וכו': אמר רב נחמן מחלוקת במקומי דר"מ סבר עיקר עירוב בפת

עני

רש"י

וסוף דכי רהיט מטי. הא דקתני מתני' דאם היה קנה שביתה בעיקרו הוא דכי הוה רהיט מטי התם קודם שתחשך, התם מהגיא אמירה, ואי קני התם מצי למיזל לביתו בנחת: חשכה לו. ליכא עד ביתו אפילו במרוצה אבל לעיקרו הוה מטי במרוצה אי הוה רהיט: מסגי קלי. הולך מעט מעט: דסביל אחוה. אילן אחר היה נסמך עליו: דפריק מריה מכרגא. טוען פירות הרבה ומוכרן ופורע מהן המס: לא ידענא ליה. איני מכיר אותו אילן: מוסר שביתתו למכיר. אומר שביתתי עמך: ולא היא. הא דאמר ליה משמיה דר' יוסי ליתא דלא תניא ליה בשם ר' יוסי אלא סתמא תניא ליה לעיל, ומשום הכי אמרה בשם רבי יוסי כי היכי דליקבלה מיניה: ה"ג ולא היא לא תניא ליה כדר' יוסי: נימוקו עמו. טעמו במסכת גיטין (דף סז.) מונה שבחן של חכמים ואמר ר"י נימוקו עמו. נים וקו דבר ישר כקו המשקולת: אלו ד' אמות. ליוצא חוץ לתחום: מקום ממקום ומקום מניסה. פסוק שנאמר בו מקום ולא נאמר בו ניסה דנין אותו מפסוק אחר שנאמר בו מקום וניסה כגון "אל יצא איש ממקומו" דנין "ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה" מה להלן כתיב ניסה "אשר ינוס" אף מקרא דאל יצא איש ממקומו מרבי ביה ניסה והוי כמאן דכתיב ביה ניסה, והדר דנין ניסה מניסה וניסה מגבול כלומר דנין ניסה זו שלא נאמר בו גבול מניסה שנאמר בו גבול דכתיב "מגבול עיר מקלטו אשר ינוס" ומרבינן נמי בהאי ניסה דאל יצא איש ממקומו גבול, והדר דנין גבול מגבול ונגבול מחוץ, דנין גבול זה שלא נאמר בו "חוץ" מגבול שנאמר בו חוץ שנאמר "ומצא אותו גואל הדם מחוץ לגבול" ומרבינן חוץ מג"ש להאי גבול דאל יצא איש ממקומו, והדר דנין האי חוץ מחוץ "ומדותם מחוץ לעיר" דכתיב ביה אלפים באמה: ושב הכהן ובא הכהן. בתורת כהנים שנויה בנגעי בתים בשבוע של הסגר ראשון כתיב ושב הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה הנגע בקירות הבית וכתיב בתריה וחלצו את האבנים ואת הבית יקצע מבית סביב הקיר ועפר אחר יקח וטח את הבית וכתיב ואם ישוב הנגע ופרח בבית וגו' ונתץ את הבית ותניא ופרח יכול לא יהא טמא עד שיחזור ויפשה ת"ל לרעת ממארת לג"ש מה לרעת ממארת האמורה בבגדים טימא את החוזר אע"פ שאינו פושה אף לרעת ממארת האמורה בבתים טימא את החוזר אע"פ שאינו פושה יכול חזר ופרח בו ביום יהא טמא נאמר ואם ישוב הנגע ונאמר ושב הכהן מה שיבה האמורה להלן בסוף שבוע אף שיבה האמורה כאן בסוף שבוע למדנו שנותן לו שבוע אחר החליצה וקיצה וטיחה אם חזר הנגע טמאו ואם לא חזר מטהרו אין לי אלא חולץ וקוצה וטח ונותן שבוע אלא בפושה בשבוע של הסגר ראשון, מניין לנגע שעמד בעיניו בראשון שלא פשה והכהן לא חלץ ולא קצה ולא טח והמתין שבוע שני ופשה בשבוע שני מניין שהוא חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ואינו נותצו מיד ת"ל "ובא הכהן"(א) והנה פשה וגו' ואע"ג דהאי קרא בתריה דאם ישוב הנגע כתיב דמשמע דבנגע החוזר קאי מפקינן ליה התם מהאי משמעות ומרבינן נתיצה לנגע החוזר ואע"פ שלא פשה והאי ובא הכהן וראה והנה פשה דמשמע דבעי פשיון מוקמינן ליה בנגע שעמד בראשון ופשה בשני ואע"ג דכתיב נתיצה בתריה יליף בג"ש נאמר כאן בפשה בשני ובא הכהן ונאמר בפשה בראשון ושב הכהן *)היא שיבה היא ביאה כלומר זו כזו מה להלן חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף כאן חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ואם חזר שוב בעי נתיצה אלמא אע"ג דלאו שיבה היא כיון דשיבה וביאה חדא מילתא היא דתרוייהו משמע שבא מביתו לבית המנוגע דיינינן גזירה שוה מינייהו: אי אית ליה ג"ש. דמקום מניסה וחוץ מחוץ כדאמר לעיל: פיאות כתיב. דכתיב פאת *)(נגב) ופאת משמע מרובע: הן ואלכסונן. ד"א וג' חומשי אמה דאמרן כזה יהיו כל שובתי שבת פיאות אלא כי האי גוונא שנותנין להן שיעור אלכסון דהא ליכא למימר בהו רבוע ועיגול: בדיק לן. מנסה אותנו: מי בעינן הן ואלכסונן. שיהא רחב ד' בריבוע שתוכל למתוח בו אלכסון, דדבר עגול אין לו אלכסון: מחלוקת במקומי. גרסינן ביו"ד, מחלוקת דר' מאיר ור' יהודה אפילו לעשיר לערב ברגליו באומר שביתתי במקומי, דקא סבר ר' יהודה דקאי אמכיר אבל אינו בקי דקתני דאמר שביתתי במקום פלוני הוא ואינו בקי דקתני דאמר "שביתתי במקומי" והוא שאמרו דמתני' לקמן מפרש אהיכא קאי:

[נ"ל קדמה]

תוספות

כזה יהו כל שובתי שבת. פ"ה דגבי העברה ליכא למיהב פיאות אלא כה"ג שנותנין שיעור אלכסון דהא ליכא למימר בהן ריבוע ועיגול ור' שמואל מפרש שמרביעין ד' אמות ברשות הרבים בריבוע עולם ואם מעביר או זורק ממזרח למערב או מצפון לדרום חייב בד"א לאורכיה ואם לאלכסונו של עולם אינו חייב עד שיזרוק או יעביר ד"א ואלכסונן ועמוד נמי ברה"ר גבוה י' (נ) ורחב ד' דבעינן נמי ד' על ד' מרובעים הייט כשמעמיד האלכסון העמוד לאלכסון העולם אבל העמיד האלכסון ממזרח למערב ומצפון לדרום לא סגי בד' על ד' מרובעות ועיר עגולה נמי אמרינן בכילד מעברין (לקמן דף נה.) דמרבעה בריבוע עולם ור"ת מפרש דלכל לד נותנין האלכסון בזריקה ובהעברה ובתחום שבת ועמוד נמי לריך שיהא בו שש פחות ב' חומשין והא דמזכיר בכל דוכתא ד' אמות הייט משום דנפיק מינייהו האלכסון וסוגית דפ"ק דשבת (ד' ח:) שהיא עגולה ואין לה אלכסון נקט רחבה ו' דאי הוה נקט ד' הוה משמע דלא בעי אלכסון ול"ל דפיאות דשבת ילפינן מערי הלוים והתם אין נותנין פיאות אלא לפיאות העולם כדמוכח בכילד מעברין (לקמן דף נה:) דקאמר נמלא מגרש רביע* : והיכא

רבינו חננאל

שנתנו עירובו בדרום. פי' אם נתן עירובו בצפון בסוף אלף אמה יש לו לילך בצפון ג' אלפים אמה אלפים תחומו שבצפון ואלף שהעתיק לו מן הדרום נשאר לו בדרום אלף אמה וכנגן הוה בצפון: פיסקא מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפים אמה. אמר רבה והוא כי רהיט מטי תותי האילן, קודם שקדש היום והאי דקתני והיה ירא שמא תחשך לביתו אבל לאילן מצי אזיל. אי נמי כי מסגי קליל קליל. אבל אם רהיט מטי. פי' דקלא דסבילא דקל נפל על דקל אחר והיה עמסו והיה נקרא דקלא דסביל אחוה. דקלא דפריק מריה בית דקל גדול והיה עושה פירות הרבה והיה בעליו מוכרם ופורע המס שעליו והיה נקרא דקלא דפריק מריה. כלומר פורה בעליו מן המס שעליו. הא דא"ל רבה לרב יוסף משום דר' יוסי תניא ר' יוסי אומר [אם היו] שנים אחד מכיר [את ה]אילן או גדר או [מקום] ואחד אינו [מכיר] מוסר שביתתו למכיר והמכיר אומר תהא שביתתנו במקום [פלוני] זו הברייתא לא אמר ר' יוסי אלא אמר רבה משום דר' יוסי כדי שיקבלוהו ממנו רב יוסף משום דר' יוסי נימוקו עמו: מתני' אם אינו מכיר או אם אינו בקי

מסורת הש"ס

[נ"ל לביתו]

[תוספתא פ"ג פ"ג לעיל נ:]

[כתוב' פ"ג דידיה לע"ד]

[ר' יוסי אומר אם היו שנים וכו']

יומא כב: יבמות יז: מיר ה. מכות יב: הוריות יב: מנחות מד: כתובות נב. חולין פה.

[פסחים נג. מ"ק יג. כתובות פא. נדרים כ: מנחות סח: חולין קנג.]

עין משפט נר מצוה

סד א מיי' פי"ג מהל' עירובין הלכה ג סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' תט סעיף יא:

סה ב מיי' פי"ב מהל' שבת הלכה ט סמג לאוין סה טור ש"ע א"ח סי' שמט סעיף ב:

[וע"ע תוס' יומא סו. ד"ה וכולן וכו']

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושב הכהן וכו' ת"ל ובא הכהן וראה והנה פשה:

(ב) תוד"ה כזה וכו' גבוה עשרה ורחב ארבעה דבעי נמי ארבעה על ארבעה וכו' אבל העמיד האלכסון ממזרח למערב ומצפון: כזה [וכו']

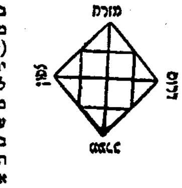

בהלכות כו'. הני אלפים אמה היכא כתיבן דתניא שבו איש תחתיו אלו ד' אמות אל יצא איש ממקומו אלו אלפים אמה מנ"ל אמר רב חסדא למדנו מקום ממקום כתיב הכא אל יצא איש ממקומו ביום השביעי וכתיב התם ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה מה זה מקום שיש בו ניסה אף זה מקום (אילן יש בו כתוב) [הוי כמו שכתוב בו] ניסה וילפינן ניסה מן ניסה כתיב הכא ניסה וכתיב התם ואם יצא יצא הרוצח אל גבול עיר מקלטו אשר ינוס שמה מה ניסה זו יש בה גבול אף ניסה זו יש בה גבול ויליף גבול מגבול כתיב הכא גבול וכתיב התם ומצא אותו גואל הדם מחוץ לגבול עיר מקלטו ויליף מחוץ ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה ואת פאת נגב אלפים באמה וגו' ואקשינן אדיליף ...

שובתי שבת. פי' רבנן סברי פיאות הן הזוית וקי"ל כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא הלכך ד' אמות שאמרו חכמים הן ד' אמות וג' חומשי אמה וכן למדידת ד' אלפים אמה תחום שבת. אמר רב אחא בר יעקב המעביר ד' אמות ברה"ר אינו חייב עד שיעביר ד' אמות ואלכסונן שהן ו' אמות פחות ב' חומשין. אמר רב פפא בדיק לן רבא אם עמוד ברה"ר גבוה י' ורוחב ד' אי בעינן הן ואלכסונן אי לא ואמרנן לאו היינו דתני רב חנינא כזה יהיו כל שובתי שבת: מתני' וזהו שאמרו העני מערב ברגליו אמר ר' מאיר אנו אין לנו אלא עני אמר רב נחמן מחלוקת במקומי אבל שביתתי במקום פלוני ... אלא